

Opinia

Rady Uczelni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku -
- Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r. poz. 85)

Rada Uczelni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi po zapoznaniu się z treścią projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r. poz. 85) poniżej przedstawia swoje stanowisko.

Projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85) wprowadza nową instytucję, która ma stać się gwarancją wolności nauczania i badań naukowych, a także wolności wypowiedzi i twórczości artystycznej (art. 3 ust. 1 i ust. 1a w wersji proponowanej w projekcie).

Gwarancją instytucjonalną tych wolności ma stać się Komisja do spraw wolności w systemie szkolnictwa wyższego i nauki, której członkowie mają być powoływani przez Ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej i Krajową Reprezentację Doktorantów. Komisja ma działać przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego - choć wprost z regulacji w proponowanym brzmieniu to nie wynika, jest to jednak dość ewidentne, bowiem nie tylko minister ma kompetencję powoływania większości jej członków, ale także zwołuje jej pierwsze posiedzenie, wyznacza pierwszego przewodniczącego oraz odbiera od członków oświadczenia o ich bezstronności i poufności (art. 34 1 f ust. 3).

Zdaniem Rady Uczelni ASP w Łodzi powołanie takiego ciała jest całkowicie zbędne.

Polski system prawny, w tym polskie prawo konstytucyjne gwarantuje wolność wypowiedzi (art. 54 Konstytucji) oraz wolność twórczości artystycznej i badań naukowych (art. 73 Konstytucji). Jednocześnie stwarza mechanizmy gwarantujące realizację i ochronę tych wolności, w tym przede wszystkim prawo do ochrony sądowej (art. 77 ust 2 Konstytucji). Dotychczasowy system gwarancji wolności wypowiedzi, badań naukowych oraz twórczości artystycznej oraz dorobek orzecniczy Trybunału Konstytucyjnego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a także Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, które orzekały o dopuszczalności ograniczeń wolności wcześniej wymienionych wskazują jednoznacznie, że delimitacja swobody wypowiedzi i badań naukowych, a także twórczości artystycznej jest możliwa i została dokonana - także w warunkach szczególnego środowiska, jakim jest środowisko akademickie.

Rada Uczelni Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi wyraża głębokie przekonanie, że w polskim środowisku naukowym i artystycznym swoboda badan naukowych, wypowiedzi i twórczości artystycznej jest podstawą funkcjonowania tak nauki, jak i sztuki i nikt nie może być dyskryminowany ani ponosić negatywnych konsekwencji pracowniczych korzystania z tych swobód. Zapewnia to system krajowej i międzynarodowej ochrony sądowej.

Tworzenie szczególnych ciał przy organach władzy państwowej innej niż niezawisłe sądy nie sprzyja ochronie wolności akademickiej ani artystycznej, natomiast naraża wszelkie działania przez tego typu ciała podejmowane na ryzyko i obawy związane z ich ustanowieniem i uplasowaniem przy organach władzy politycznej.

Rada Uczelni ASP w Łodzi uznaje zatem, że nowelizacja w proponowanym brzmieniu nie tylko nie jest potrzebna, ale także niesie ze sobą obawy co do statusu i funkcji tak zaprojektowanego organu, jakim ma być Komisja do spraw wolności.

Łódź, dnia 17 lutego 2020 roku

Przewodniczący Rady Uczelni
Akademii Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

dr inż. Jacek Michałak